

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

13 decembrie 2012 *

„Politica agricolă comună — Sistemul integrat de gestionare și control — Reducerea plăților sau excluderea de la plată în caz de nerespectare a normelor de ecocondiționalitate — Răspundere pentru fapta altuia”

În cauza C-11/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de College van Beroep voor het bedrijfsleven (Țările de Jos), prin decizia din 12 octombrie 2011, primită de Curte la 4 ianuarie 2012, în procedura

Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost

împotriva

Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, domnii A. Borg Barthet, E. Levits, J.-J. Kasel și M. Safjan (raportor), judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul olandez, de C. S. Schillemans și de C. Wissels, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de B. Burggraaf și de H. Tserepa-Lacombe, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: olandeza.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr. 247/2006, (CE) nr. 378/2007 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 (JO L 30, p. 16).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost (denumită în continuare „Maatschap”), pe de o parte, și Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (denumit în continuare „Staatssecretaris”), pe de altă parte, privind reducerea ajutorului care i-a fost acordat în temeiul politicii agricole comune.

Cadrul juridic

Regulamentul (CE) nr. 1782/2003

- 3 Articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 2019/93, (CE) nr. 1452/2001, (CE) nr. 1453/2001, (CE) nr. 1454/2001, (CE) nr. 1868/94, (CE) nr. 1251/1999, (CE) nr. 1254/1999, (CE) nr. 1673/2000, (CEE) nr. 2358/71 și (CE) nr. 2529/2001 (JO L 270, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 49, p. 177), în forma sa inițială, prevedea:

„Dacă cerințele de reglementare în materie de gestionare sau bunele condiții agricole și de mediu nu sunt respectate, din cauza unei acțiuni sau a unei omisiuni direct imputabile agricultorului în cauză, valoarea totală a plăților directe care trebuie acordate în anul calendaristic în cursul căruia s-a constatat nerespectarea este redusă sau eliminată după aplicarea articolelor 10 și 11, în conformitate cu normele detaliate prevăzute în articolul 7.”

- 4 Articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1782/2003, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 146/2008 al Consiliului din 14 februarie 2008 (JO L 46, p. 1), avea următorul cuprins începând cu 1 aprilie 2008:

„Atunci când cerințele legale în materie de gestionare sau bunele condiții agricole și de mediu nu sunt respectate oricând în cursul unui an calendaristic dat (denumit în continuare «anul calendaristic în cauză»), iar această nerespectare este cauzată de o acțiune sau omisiune direct imputabilă agricultorului care a depus cererea de ajutor în anul calendaristic în cauză, cuantumul total al plăților directe care urmează să fie acordate [...] respectivului agricultor[...] se reduce sau se anulează în conformitate cu normele detaliate stabilite în temeiul articolului 7.

Primul paragraf se aplică, de asemenea, în cazurile în care nerespectarea în cauză este rezultatul unei acțiuni sau omisiuni direct imputabile persoanei către care sau de la care a fost transferat terenul agricol.

[...]

În sensul acestui paragraf, «transfer» înseamnă orice tip de tranzacție prin care terenul agricol încetează a mai sta la dispoziția persoanei care transferă.”

- 5 Regulamentul nr. 1782/2003 a fost abrogat începând cu 1 ianuarie 2009 prin Regulamentul nr. 73/2009.

Regulamentul nr. 146/2008

6 Considerentele (2) și (3) ale Regulamentului nr. 146/2008 sunt formulate după cum urmează:

- „(2) Articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul [nr. 1782/2003] prevede că agricultorii trebuie să păstreze parcelele corespunzătoare hectarelor eligibile la dispoziția lor pe o perioadă de cel puțin 10 luni. Experiența a arătat că această condiție riscă să limiteze funcționarea pieței funciare și să creeze un volum semnificativ de muncă administrativă pentru agricultori și pentru serviciile administrative implicate. Cu toate acestea, pentru a evita cumulusul de ajutoare pentru același teren, ar trebui stabilită o dată la care parcelele ar trebui să fie la dispoziția agricultorului. Ar fi oportun ca statele membre să stabilească data, care nu ar trebui să fie ulterioară datei fixate pentru modificarea cererii de ajutor. Aceeași regulă ar trebui, de asemenea, aplicată și în cazul statelor membre care aplică schema de plată unică pe suprafață.
- (3) Ca urmare a reducerii la o singură zi a perioadei în care parcelele corespunzătoare hectarelor eligibile stau la dispoziția agricultorului atât în cadrul schemei de plată unice, cât și în cadrul schemei de plată unice pe suprafață, ar trebui clarificate normele care reglementează răspunderea în domeniul ecocondiționalității, în special în cazul transferului de teren în anul calendaristic în cauză. Ar trebui, prin urmare, să fie clarificat faptul că agricultorul care depune o cerere de ajutor ar trebui să fie răspunzător în fața autorității competente pentru orice neîndeplinire a cerințelor de ecocondiționalitate în anul calendaristic în cauză, pentru toate terenurile agricole declarate în cererea de ajutor. Aceasta nu ar trebui să împiedice înțelegerile de drept privat între agricultorul în cauză și persoana către care sau de la care terenul agricol a fost transferat.”

Regulamentul (CE) nr. 796/2004

- 7 Regulamentul (CE) nr. 796/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de stabilire a normelor de aplicare a ecocondiționalității, a modulării și a sistemului integrat de gestionare și control, prevăzute de Regulamentul nr. 1782/2003, precum și de aplicare a ecocondiționalității prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 479/2008 al Consiliului (JO L 141, p. 18, Ediție specială, 03/vol. 56, p. 210), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1266/2008 al Comisiei din 16 decembrie 2008 (JO L 338, p. 34), cuprinde dispozițiile de aplicare a sancțiunilor în cazul nerespectării normelor privind ecocondiționalitatea.
- 8 Potrivit considerentelor (56) și (57) ale acestui regulament:
- „(56) Cu toate acestea, sistemul de reduceri și excluderi prevăzut de Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 privind obligațiile în materie de ecocondiționare urmărește un scop diferit, acela de a încuraja agricultorii să respecte legislația care există deja în diferite domenii ale ecocondiționării.
- (57) Reducerile și excluderile trebuie instituite pe baza principiului proporționalității și, în cazul criteriilor de eligibilitate pentru ajutor, pe baza aspectelor specifice legate de cazurile de forță majoră, precum și de circumstanțe excepționale și naturale. În cazul obligațiilor în materie de ecocondiționare, reducerile și excluderile nu pot fi aplicate decât atunci când agricultorul a dat dovadă de neglijență sau a acționat intenționat. Reducerile și excluderile trebuie aplicate cu ajutorul unor ponderări care să varieze în funcție de gravitatea neregulilor comise și să meargă până la excluderea totală din unul sau mai multe scheme de ajutor pe o perioadă determinată. Aceste reduceri și excluderi trebuie să țină seama, în ceea ce privește criteriile de eligibilitate pentru ajutor, de particularitățile diferitor scheme de ajutor.”

Regulamentul nr. 73/2009

- 9 În considerentul (3) al Regulamentului nr. 73/2009 se afirmă:

„Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 a instituit principiul conform căruia agricultorii care nu respectă anumite cerințe în domeniile sănătății publice, al sănătății animalelor și al sănătății plantelor, al mediului și al bunăstării animalelor fac obiectul reducerii sau al excluderii de la ajutorul direct. Acest sistem de «ecocondiționalitate» este parte integrantă din ajutorul comunitar în domeniul plăților directe și ar trebui, prin urmare, menținut. Cu toate acestea, experiența a demonstrat că numeroase cerințe din cadrul domeniului de aplicare al ecocondiționalității nu sunt suficient de pertinente pentru activitatea agricolă sau pentru terenurile agricole sau vizează mai degrabă autoritățile naționale decât agricultorii. Prin urmare, domeniul de aplicare al ecocondiționalității ar trebui modificat.”

- 10 Alineatul (1) al articolului 23 din Regulamentul nr. 73/2009, intitulat „Reducerea plăților sau excluderea de la plată în caz de nerespectare a normelor de ecocondiționalitate”, are următorul cuprins:

„În cazul în care cerințele legale în materie de gestionare sau bunele condiții agricole și de mediu nu sunt respectate în orice moment dintr-un an calendaristic dat (denumit în continuare «anul calendaristic în cauză») și nerespectarea în cauză este rezultatul unei acțiuni sau al unei omisiuni direct imputabile agricultorului care a depus cererea de ajutor în anul calendaristic în cauză, valoarea totală a plăților directe acordate sau care trebuie acordate agricultorului [...] este redusă sau eliminată în conformitate cu normele detaliate prevăzute la articolul 24.

Primul paragraf se aplică, de asemenea, în cazul în care nerespectarea în cauză este rezultatul unei acțiuni sau omisiuni direct atribuibile persoanei căreia sau de la care s-a efectuat transferul de teren agricol.

În sensul prezentului alineat, «transfer» înseamnă orice tip de tranzacție prin care terenul agricol încetează să mai fie la dispoziția cedentului.

Prin derogare de la al doilea paragraf, începând din 2010, în cazul în care persoana căreia acțiunea sau omisiunea îi este direct imputabilă a depus o cerere de ajutor în anul calendaristic în cauză, reducerea sau excluderea se aplică valorii totale a plăților directe acordate sau care urmează a fi acordate respectivei persoane.”

- 11 Articolul 24 din regulamentul menționat, intitulat „Norme detaliate privind reducerile și excluderile în caz de nerespectare a normelor de ecocondiționalitate”, prevede:

„(1) Normele detaliate privind reducerile și excluderile prevăzute la articolul 23 se stabilesc în conformitate cu procedura menționată la articolul 141 alineatul (2). În acest context, se ține seama de gravitatea, amploarea, persistența și repetarea nerespectării constatate, precum și de criteriile stabilite la alineatele (2), (3) și (4) din prezentul articol.

(2) În caz de neglijență, procentajul reducerii nu depășește 5 %, iar în caz de nerespectare repetată, 15 %.

[...]

(3) În cazul nerespectării deliberate, în principiu, procentul reducerii nu trebuie să fie mai mic de 20 % și poate ajunge până la excluderea totală din una sau mai multe scheme de ajutor și se poate aplica pentru unul sau mai mulți ani calendaristici.

[...]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 12 Societatea civilă L. Oosthoek en J. P. Groen (denumită în continuare „Oosthoek/Groen”) a arendat o parcelă de teren agricol societății Maatschap pentru ca aceasta din urmă să o poată utiliza pentru a cultiva ceapă. Contractul de arendare cuprindea o condiție care permitea societății Oosthoek/Groen să continue să are respectiva parcelă și să împrăștie pe aceasta o serie de îngrășăminte. Părțile au convenit că arendarea va produce efecte începând cu data de 1 ianuarie 2009, însă că arendașul, Maatschap, nu va beneficia de dreptul de folosință efectivă asupra respectivei parcele decât după ce vor fi efectuate lucrările de arat.
- 13 Oosthoek/Groen a împrăștiat efectiv îngrășământul pe parcela în cauză, însă lucrările de arat nu au fost efectuate într-un mod conform cu legislația națională care prevedea utilizarea unui îngrășământ care produce o cantitate redusă de emisii. Pentru acest motiv, societății Oosthoek/Groen i-a fost aplicată o amendă.
- 14 Maatschap, care a intrat în posesia respectivei parcele la începutul lunii martie 2009, a depus o cerere de acordare a unor plăți directe pentru anul 2009, referitoare, printre altele, la parcela în cauză. Potrivit deciziei de trimitere, Maatschap nu a aflat de încălcarea comisă de societatea Oosthoek/Groen decât prin intermediul unei scrisori a Staatssecretaris din 23 noiembrie 2009 prin care era anunțată o eventuală reducere a plăților directe ca urmare a utilizării de îngrășăminte într-un mod care nu producea o cantitate redusă de emisii, cu încălcarea legislației naționale.
- 15 Prin decizia din 3 martie 2010, Staatssecretaris a aplicat societății Maatschap o reducere de 20 % a plăților directe pentru încălcarea cerințelor legale din domeniul agriculturii ca urmare a respectivei încălcări. Prin scrisoarea din 8 martie 2010, Maatschap a formulat o contestație împotriva acestei decizii. Prin decizia din 1 aprilie 2010, Staatssecretaris a declarat contestația neîntemeiată. În aceste condiții, Maatschap a introdus o acțiune la instanța de trimitere împotriva deciziei menționate.
- 16 Instanța de trimitere consideră că Oosthoek/Groen trebuie să fie calificată drept persoana de la care s-a efectuat transferul de teren agricol în sensul articolului 23 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 73/2009. În consecință, plățile directe care urmau să fie acordate societății Maatschap ar trebui să fie reduse sau ar trebui să aibă loc o excludere de la plată ca urmare a nerespectării cerințelor legale din domeniul agriculturii imputabile societății Oosthoek/Groen. Instanța de trimitere consideră că declarațiile date Serviciului de Inspecție Generală de reprezentanții societății menționate permit să se ajungă la concluzia că este vorba despre o nerespectare intenționată a acestor cerințe de către respectiva societate.
- 17 Cu toate acestea, întrucât nu a reținut existența unei participări intenționate a societății Maatschap la încălcarea comisă de Oosthoek/Groen, instanța de trimitere are unele îndoieli cu privire la posibilitatea aplicării reducerii plăților directe pentru nerespectarea intenționată a cerințelor legale din domeniul agriculturii în cazul societății Maatschap, căreia nu îi este imputabilă încălcarea.
- 18 Instanța de trimitere constată în special că, potrivit considerentelor (56) și (57) ale Regulamentului nr. 796/2004, sistemul de reduceri și de excluderi are scopul de a încuraja agricultorii să respecte legislația în vigoare în diferitele domenii ale ecocondiționalității și că acest sistem este instituit ținând seama de principiul proporționalității. Astfel, pe de o parte, reducerile și excluderile nu pot fi aplicate decât atunci când agricultorul a dat dovadă de neglijență sau a acționat intenționat și, pe de altă parte, acestea trebuie aplicate cu ajutorul unor ponderări care să varieze în funcție de gravitatea neregulilor comise.
- 19 Potrivit instanței de trimitere, sunt posibile două interpretări ale articolului 23 din Regulamentul nr. 73/2009, și anume fie că încălcarea intenționată săvârșită de Oosthoek/Groen trebuie să fie imputată direct societății Maatschap, fie că acesteia din urmă trebuie să îi fie imputată numai nerespectarea în sine a cerințelor legale din domeniul agriculturii.

- 20 În aceste condiții, College van Beroep voor het bedrijfsleven a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009 [...] trebuie interpretat în sensul că o reducere a plății sau o excludere de la plată trebuie aplicată unui agricultor care a solicitat un ajutor, astfel cum aceasta ar fi aplicată, în legătură cu nerespectarea constatată, în cazul persoanei care nu a respectat efectiv legea, către care sau de la care a fost transmisă folosința suprafețelor, dacă aceasta ar fi depus cererea ea însăși? Ori sensul prevederii este numai că nerespectarea constatată este imputabilă persoanei care a depus cererea de acordare a ajutorului, însă la pronunțarea deciziei cu privire la procentajul reducerii sau la excludere trebuie să se examineze, în plus, în ce măsură agricultorul însuși a acționat din neglijență, din eroare sau cu intenție?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 21 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009 trebuie interpretat în sensul că nerespectarea normelor de ecocondiționalitate de către persoana căreia sau de la care s-a efectuat transferul terenurilor agricole care implică reducerea cuantumului total al plăților directe sau excluderea posibilității de a beneficia de acestea trebuie să fie imputată în întregime agricultorului care a prezentat cererea de ajutor.
- 22 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că articolul 23 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 73/2009 prevede o reducere a cuantumului total al plăților directe acordate sau care trebuie acordate unui agricultor care a prezentat o cerere de ajutor în cazul în care cerințele legale în materie de gestionare sau bunele condiții agricole și de mediu nu sunt respectate în orice moment din anul calendaristic pentru care a fost prezentată cererea de ajutor.
- 23 Potrivit articolului 23 alineatul (1) al doilea paragraf din respectivul regulament, reducerea cuantumului total al plăților directe este prevăzută și în cazul în care nerespectarea în cauză este rezultatul unei acțiuni sau omisiuni direct atribuibile persoanei căreia sau de la care s-a efectuat transferul de teren agricol.
- 24 Textul acestei dispoziții este clar în ceea ce privește imputarea unui agricultor care a prezentat o cerere de ajutor în cazul nerespectării normelor de ecocondiționalitate de către persoana căreia sau de la care s-a efectuat transferul terenurilor agricole. Regulamentul nr. 73/2009 nu precizează însă dacă și consecințele constatării existenței unui element intențional imputabil persoanei căreia sau de la care s-a efectuat transferul trebuie să fie imputate acestui agricultor.
- 25 În această privință, Regulamentul nr. 796/2004 precizează că nivelul reducerii aplicabile în caz de neglijență este cuprins între 1 % și 15 %. În schimb, în cazul în care reducerea este aplicată în urma unui act intenționat al agricultorului, nivelul reducerii este cuprins, în principiu, între 20 % și 100 %.
- 26 În acest context, trebuie arătat că nu se poate da un răspuns la întrebarea adresată de instanța de trimitere numai pe baza modului de redactare a articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009.
- 27 Conform jurisprudenței Curții, în vederea interpretării unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de termenii utilizați, ci și de contextul în care apare aceasta, precum și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte (Hotărârea din 21 iulie 2011, Beneo-Orafti, C-150/10, Rep., p. I-6843, punctul 41 și jurisprudența citată).

- 28 Or, în primul rând, trebuie amintit că „regula celor 10 luni”, cuprinsă la articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1782/2003, potrivit căreia, pentru a putea depune o cerere de ajutor, agricultorii trebuiau să dispună de parcelele de teren corespunzătoare suprafeței lor eligibile timp de cel puțin 10 luni, a fost redusă la o singură zi prin Regulamentul nr. 146/2008. Prin urmare, este suficient ca agricultorul să dispună de o parcelă la data de referință pentru a obține plata directă aferentă anului în care a fost prezentată cererea de ajutor.
- 29 Astfel cum reiese din considerentul (2) al Regulamentului nr. 146/2008, această simplificare a normelor privind admisibilitatea cererilor avea drept obiectiv să reducă volumul de muncă administrativă atât în ceea ce privește agricultorii, cât și în ceea ce privește serviciile administrative implicate.
- 30 Aceasta are drept rezultat și că o anumită parcelă poate face mai ușor obiectul mai multor transferuri în cursul unui an calendaristic, ceea ce poate avea drept consecință creșterea probabilității ca agricultorul care a prezentat o cerere de ajutor să nu fi arat el însuși terenul.
- 31 În al doilea rând, renunțarea la „regula celor 10 luni” a determinat o modificare a articolului 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1782/2003 prin Regulamentul nr. 146/2008, această dispoziție fiind preluată la articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009, care consacră răspunderea agricultorului în cazul nerespectării normelor de ecocondiționalitate, adăugând că un agricultor care depune o cerere de ajutor pentru o parcelă continuă să fie responsabil de aceasta, în cazul transferului respectivei parcele, în cursul întregului an pentru care a fost depusă cererea de ajutor.
- 32 Trebuie, așadar, să se constate că articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009 nu distinge între cazurile de nerespectare a normelor de ecocondiționalitate datorate, pe de o parte, neglijenței și, pe de altă parte, unui act intenționat al persoanei căreia sau de la care s-a efectuat transferul terenurilor agricole. Prin urmare, nu poate fi exclusă imputarea unui agricultor care a prezentat o cerere de ajutor a consecințelor unui act comis de persoana căreia sau de la care s-a efectuat transferul terenurilor agricole.
- 33 Având în vedere cele care precedă, interpretarea articolului 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009 trebuie realizată luând în considerare evoluția legislației prezentată mai sus.
- 34 Reiese din considerentul (2) al Regulamentului nr. 146/2008 că simplificarea accesului la plățile directe permite ca agricultorii să recurgă mai ușor la ajutoarele din domeniul agricol. În plus, în considerentul (3) al Regulamentului nr. 73/2009 se amintește că acordarea ajutorului este condiționată de respectarea de către beneficiar a normelor de ecocondiționalitate.
- 35 În consecință, sancțiunea aplicabilă în cazul nerespectării acestor norme reprezintă un instrument administrativ specific, care este parte integrantă a schemei de ajutoare din domeniul agricol și care are scopul de a promova respectarea normelor menționate.
- 36 În această privință, Curtea a subliniat în mai multe rânduri că prevederile încălcate se adresează numai agenților economici care au ales, în deplină libertate, să recurgă la o schemă de ajutor din domeniul agricol (a se vedea Hotărârea din 18 noiembrie 1987, Maizena și alții, 137/85, Rec., p. 4587, punctul 13, Hotărârea din 27 octombrie 1992, Germania/Comisia, C-240/90, Rec., p. I-5383, punctul 26, Hotărârea din 11 iulie 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, Rec., p. I-6453, punctul 41, precum și Hotărârea din 5 iunie 2012, Bonda, C-489/10, punctul 30).
- 37 În consecință, agricultorul care primește ajutorul, chiar dacă nu are în cursul întregului an civil dreptul de folosință efectivă asupra parcelei pentru care a solicitat plata directă, trebuie să suporte riscul de a-i fi imputată o situație de nerespectare a normelor de ecocondiționalitate privind această parcelă datorată atât neglijenței, cât și unui act intenționat al persoanei căreia sau de la care s-a efectuat transferul respectivei parcele, care poate determina o reducere a cuantumului total al plăților directe

sau o excludere a posibilității de a beneficia de acestea. Respectivul agricultor poate, așadar, să fie considerat responsabil pentru încălcarea comisă de persoana căreia sau de la care s-a efectuat transferul terenurilor agricole în cauză, inclusiv în ceea ce privește consecințele actelor intenționate.

- 38 Cu toate acestea, în considerentul (57) al Regulamentului nr. 796/2004 se afirmă că reducerile cuantumului total al plăților directe și excluderea posibilității de a beneficia de acestea trebuie instituite pe baza principiului proporționalității. Este necesar, așadar, să se verifice dacă soluția reținută la punctul precedent respectă acest principiu.
- 39 În această privință, trebuie amintit că principiul proporționalității, care face parte dintre principiile generale ale dreptului Uniunii, impune ca mijloacele puse în aplicare printr-o dispoziție a dreptului Uniunii să fie apte să realizeze obiectivul urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia (a se vedea Hotărârea din 12 iulie 2012, Association Kokopelli, C-59/11, punctul 38 și jurisprudența citată).
- 40 Reiese din cuprinsul punctelor 34-37 din prezenta hotărâre că răspunderea agricultorului care depune o cerere de ajutor, ca urmare a unei situații de nerespectare a normelor de ecocondiționalitate datorate atât neglijenței, cât și unui act intenționat al persoanei căreia sau de la care s-a efectuat transferul terenurilor agricole, permite realizarea obiectivului care stă la baza sistemului de reduceri ale cuantumului total al plăților directe și de excludere a posibilității de a beneficia de acestea, astfel cum se amintește în considerentul (3) al Regulamentului nr. 73/2009, și anume integrarea standardelor de bază în materie de mediu, de siguranță a produselor alimentare, de sănătate și de bunăstare animală, precum și a bunelor condiții agricole și de mediu în organizarea comună a piețelor.
- 41 În ceea ce privește aspectul dacă o astfel de răspundere a agricultorului care a depus o cerere de ajutor depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului menționat, trebuie arătat că agricultorul care primește ajutorul este singura persoană responsabilă în raport cu administrația. Cu toate acestea, astfel cum afirmă în mod corect guvernul olandez și Comisia Europeană, nimic nu împiedică părțile la un contract prin care sunt transferate terenuri agricole să prevadă în cadrul acestuia dispoziții mai precise în ceea ce privește riscurile financiare ale unui astfel de contract, inclusiv riscul unei eventuale reduceri a subvențiilor agricole sau al excluderii posibilității primirii acestora. În plus, chiar și în lipsa unei astfel de dispoziții, nu poate fi exclusă *a priori* posibilitatea de a recurge la mecanismele de drept civil care permit protejarea intereselor agricultorului care a prezentat o cerere de ajutor.
- 42 În consecință, imputarea integrală agricultorului care a prezentat o cerere de ajutor pentru parcela în privința căreia a fost constatată nerespectarea normelor de ecocondiționalitate a unei încălcări comise de persoana căreia sau de la care s-a efectuat transferul terenurilor agricole nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit.
- 43 Pe de altă parte, trebuie să se observe că, în cazul în care agricultorul care a comis încălcarea sau agricultorul care deținea parcela în cauză la data de referință nu depune o cerere de ajutor, nu va fi aplicată nicio sancțiune. Astfel, sistemul de reduceri ale cuantumului total al plăților directe și de excludere a posibilității de a beneficia de acestea constituie o măsură administrativă legată de stimulentele sub forma plăților directe.
- 44 În consecință, urmează să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 73/2009 trebuie interpretat în sensul că nerespectarea normelor de ecocondiționalitate de către persoana căreia sau de la care s-a efectuat transferul terenurilor agricole care implică reducerea cuantumului total al plăților directe sau excluderea posibilității de a beneficia de acestea trebuie să fie imputată în întregime agricultorului care a prezentat cererea de ajutor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 45 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr. 247/2006, (CE) nr. 378/2007 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 trebuie interpretat în sensul că nerespectarea normelor de ecocondiționalitate de către persoana căreia sau de la care s-a efectuat transferul terenurilor agricole care implică reducerea cuantumului total al plăților directe sau excluderea posibilității de a beneficia de acestea trebuie să fie imputată în întregime agricultorului care a prezentat cererea de ajutor.

Semnături